

אימוני מערך המילואים

ביבשה - הווה ועתיד

אימונים הם יסוד חיוני בפעולתו של צבא. ההשקעה באימונים של אנשי המילואים היא צורך מבצעי מרכזי של צה"ל. פגיעה בהם גורמת לפגיעה בכשירות ועשויה ליצור מסר שלילי למערך המילואים לגבי חשיבותו ומרכזיותו. בשנים האחרונות נוצר מתח תמידי בין הצורך באימונים לבין האילוצים התקציביים. ניתן לצמצם את המתח ואף לשפר את האימונים במרכיבים מסוימים - בין היתר באמצעות הסתכלות כוללת ושלמה על פעילות המערך, חיזוק הרציפות בין השירות הסדיר לשירות המילואים ואימוצן של טכנולוגיות אימון חדשות

«מבוא»

בעת האחרונה נמצאים אימוני המילואים בעין הסערה. שנת 2003 נקבעה כשנה ללא אימונים. קביעה קשה זו, שמקורה באילוצים התקציביים, נעשתה על רקע אימונים מוגברים בשנים הקודמות ועומס רב על מערך המילואים, שנבע מהיקפי הלחימה ביהודה ובשומרון וברצועת עזה. אולם בכך לא הסתיימו הזעזועים באימוני המערך. יש קושי כלכלי רב לממש את מתכונת האימונים שנקבעה, גם לאחר ששונתה ונקבעו לה עקרונות חדשים, שונים מאימוני העבר.

לעצם קיומם של אימונים סדורים ומקצועיים יש משמעות רבה מעבר לחשיבותם לתרגול הכוחות. פגיעה עקבית באימוני המילואים עלולה להביא לתחושה שכשירות היחידות אינה עומדת במקום גבוה בסדר העדיפויות ולהביא לפרשנות שגויה ביחס לחשיבותו של שירות המילואים במדינת ישראל.

מאמר זה דן במקומם של אימוני מערך המילואים בתהליך בניין הכוח ומעלה עקרונות ופתרונות אשר יאפשרו לצמצם את המתחים הנוכחיים בין הצורך לאמן את מערך המילואים לבין המציאות הכלכלית. ראוי לציין כי רבים מהמרכיבים המפורטים במסמך זה נכונים ומשרתים גם את המערך הסדיר. המאמר דן בעיקר ביחידות המילואים בדרג הנפרס - הגדודים, החטיבות והאגדים.

«מטרות האימון ותפקידיו במערך המילואים»

אימונים מיועדים לשפר את היכולת המקצועית של הפרט ושל היחידה. שיפור זה עשוי להיות בתחומים שונים, בהתאם לצורכי היחידה ולמצבה. לעיתים יש צורך לשמר ולרענן את הידע הקיים, ולעיתים יש צורך להקנות מיומנויות וידע חדשים - למשל, בעת הסבתה של יחידה לאמצעי לחימה חדשים, בעת הצורך לעסוק בנושא חדש כתוצאה משינוי בתוכניות האופרטיביות וכו'.

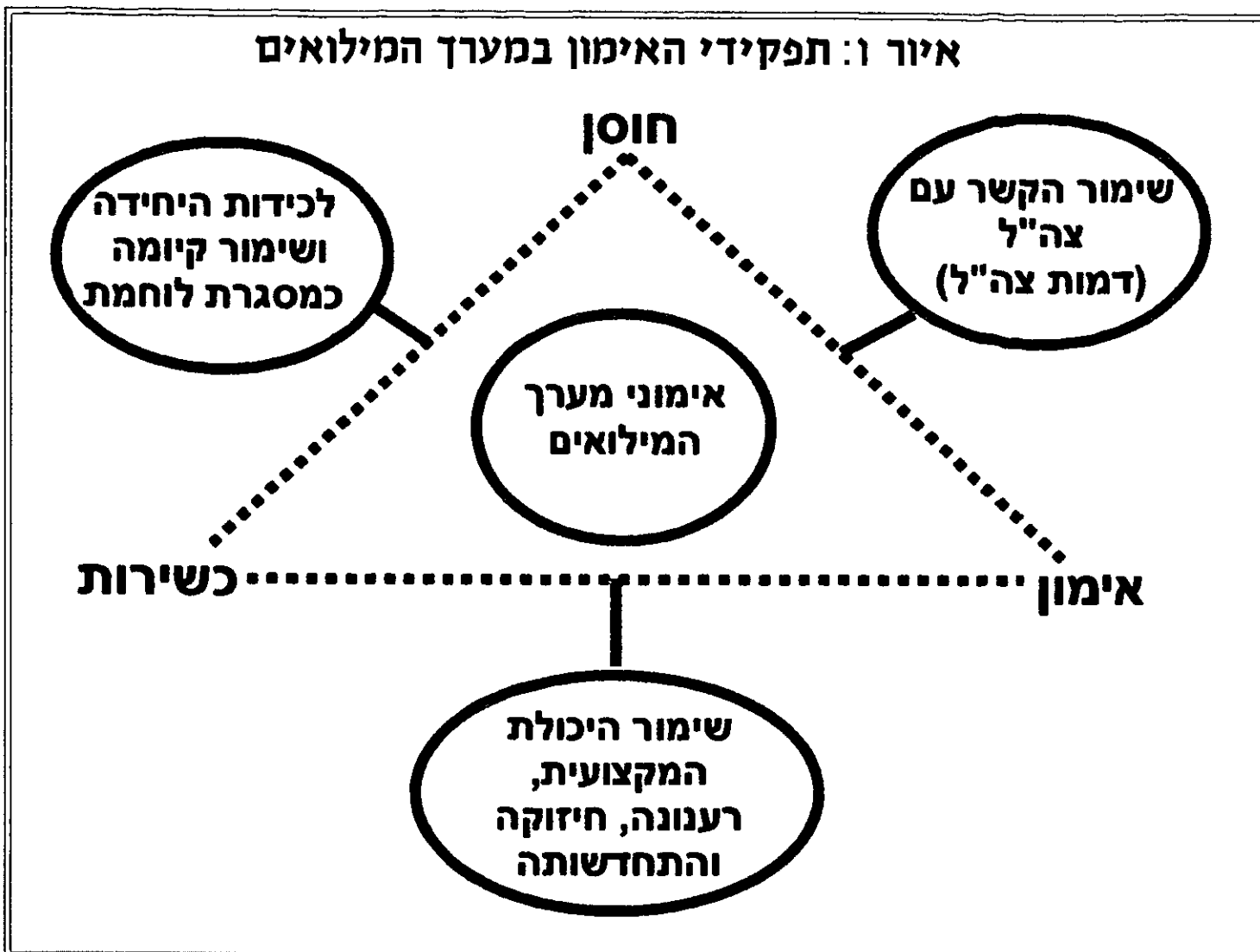
במערך המילואים יש לאימונים מטרות נוספות שחשיבותן אינה פחותה מחשיבותה של המטרה המקצועית: ביחידות אלה משמש האימון גם כהזדמנות למפגש בין הלוחמים - מה שמביא להגברת לכידותה של היחידה ובעקבות זאת לשימור קיומה כמסגרת לוחמת. גם לתעסוקה המבצעית יש תפקיד משמעותי בתחום הזה, אולם אופיו של האימון, שאינו בנוי מפעולה במשמרות ובקבוצות קטנות, מאפשר למסגרת המחלקתית, הפלוגתית והגדודית פעולה אפקטיבית ובונה. נוסף על כך משמשים האימונים גורם מקשר מרכזי בין המפקדים והחיילים במערך המילואים לבין שאר הצבא. במהלך האימונים נבנות דמותו ותדמיתו של צה"ל בעיניהם של אנשי המילואים. מכאן שלאימונים במערך המילואים יש שלושה



«אל"ם עופר סגל» ראש מחלקת הדרכה במפקדת זרוע היבשה



איור 1: תפקידי האימון במערך המילואים



תפקידים מרכזיים: שיפור הכשירות האישית והיחידתית, הגברת חוסנה של היחידה (שמקורותיו רבים) והגברת האמון של אנשי המילואים ביחידה שלהם ובצה"ל כולו.

תפקידים אלה של האימונים מתחדדים על רקע השינויים בפעילות הכוללת במערך המילואים. ככלל, קיימת מגמה לצמצם את היקפו של שירות המילואים הפעיל (שמ"פ), ובמיוחד את

היקף התעסוקה המבצעית. מאחר שקיים קשר חזק בין היקפי פעילותה של היחידה לבין לכידות חייליה וכשירותה המבצעית, הרי אם אכן תלך ותצטמצם התעסוקה המבצעית, וזו המגמה הנוכחית, תגבר חשיבות האימונים, שכן הם יהפכו לנתח הולך וגדל מתוך סך הפעילות שהולכת וקטנה. גם הגמישות הניתנת ליחידה לפעילויותיה הנוספות (למשל פעילות אופרטיבית דוגמת סיורי קו), הולכת וקטנה בעקבות האילוצים התקציביים.

« בחינה כוללת של פעילות מערך המילואים

מאחר שהשינויים בפעילותו של מערך המילואים באים לידי ביטוי בכל מרכיבי הפעילות, ומכיוון שחוסנה של יחידה כרוך במעגל פעילותה השלם, נדרש שינוי מערכתי במבנה הפעילות ובתכנונו. יש לתכנן את פעילותה של יחידת מילואים כשלם הכולל אימונים, תעסוקה מבצעית, פעילות אופרטיבית ופעילות נוספת. באמצעות ראייה כוללת זו, שתובל על ידי גורם מוביל

אחד, יובטחו "מחזורי חיים" מתאימים ליחידה ולחייליה. "מחזורי חיים" אלה צריכים להיבנות כך שבכל שנה יתקיים אירוע יחידתי משמעותי, שיכלול אחד או יותר מתחומי העיסוק (אימון מלא, אימון במרכז סימולטורים, תעסוקה מבצעית, פעילות חינוך וכו') בהיקף של שלושה-חמישה ימים לפחות.

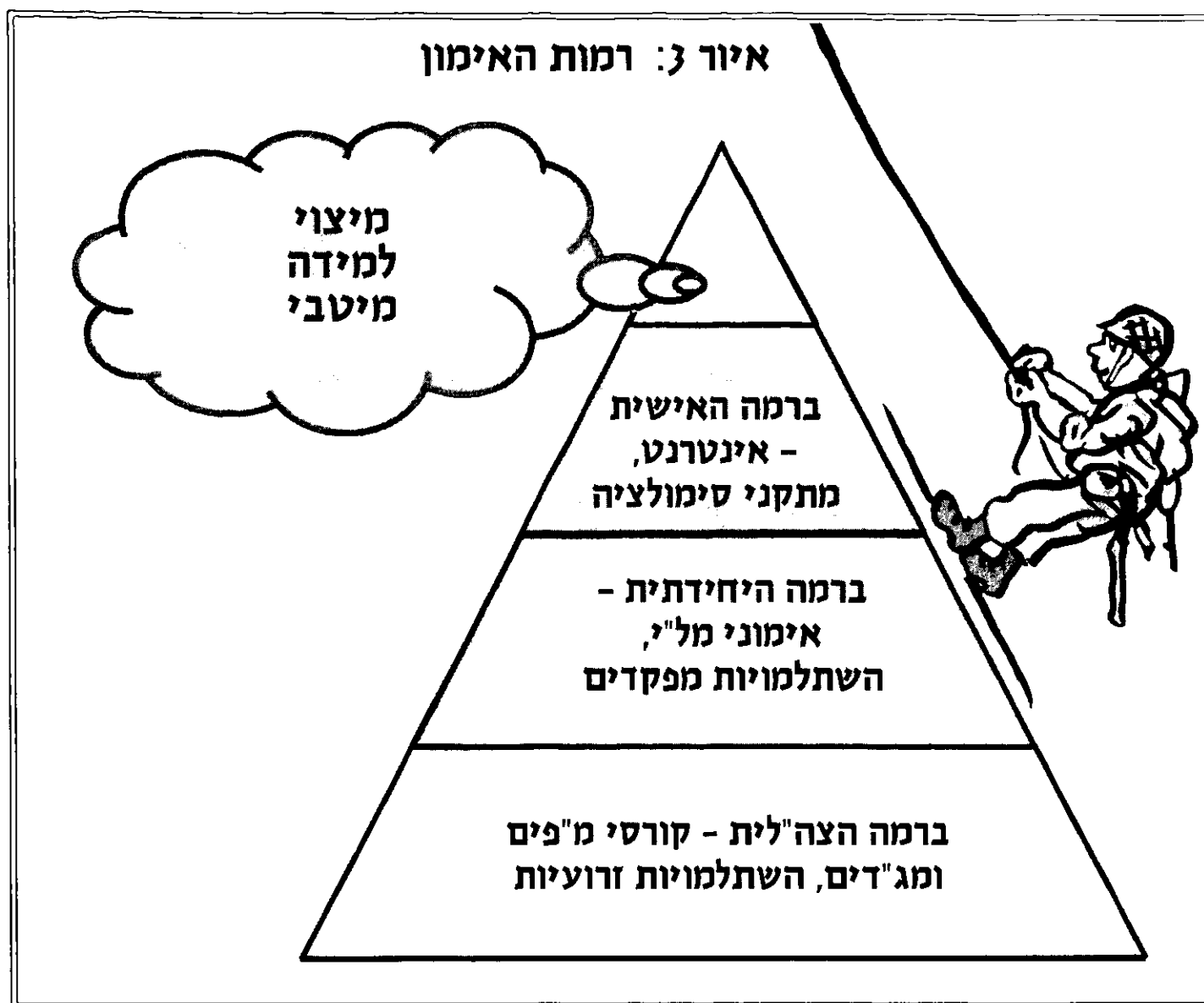
בנייתם של "מחזורי החיים" תאפשר איזון בין צורכי הפעילות המבצעית וצורכי הכשירות לבין צורכי היחידה המחייבים פעילות מחזורית בהיקף המאפשר את לכידותה, את הערבות ההדדית בין אנשיה ואת אמוןם בצה"ל. במתכונת החדשה, המוצעת במאמר זה, גלומה ההבנה שכל פעילותה של יחידת מילואים הינה בראש ובראשונה פעילות של בניין כוח.

זוהי גישה תכנונית שונה מהגישה הנהוגה היום, שבה המרכיבים השונים מתוכננים בנפרד ומסונכרנים רק בהקשר לכללי השמ"פ. גישה חדשה זו מחייבת לראות את זרוע היבשה כגוף האמון על בניין הכוח ולתת לו אחריות מלאה לתכנון כל הפעילות של יחידות המילואים. בדרך זו, כאשר מסיבה כלשהי תבוטל

איור 2: המצב הרצוי - הגדלת חלקם של האימונים מתוך כלל הפעילות של כוחות המילואים



איור 3: רמות האימון



הכשירויות. ■ ישנם מקצועות קריטיים, שהשליטה בהם מחייבת אימונים ותרגולים מעבר למה שמתאפשר משירות המילואים הרגיל. יש למצוא דרך לזמן את בעלי המקצוע האלה לאימונים פרטניים, שלא במסגרת היחידה, אך בלי לפגוע באימונים הכלליים של היחידה. ■ יש לתת עדיפות לאימוני המפקדים, משום שהכשרתם ושמירת המיומנויות שלהם מורכבות יותר ומחייבות זמן רב יותר. ■ יש ליצור הזדמנויות רבות ככל האפשר לאימונו של מערך המילואים ולמצוא דרכים להגברת התועלת

המופקת מכל אימון ואימון. ■ הצלחתו של כל אימון מותנית גם בקיומם של מנגנונים התומכים ביחידות המילואים המתאמנות, דוגמת מל"י (המרכז לאימוני יבשה בצאלים), מתקני אימון פיקודיים לקראת לחימה (אל"ל), והתוכנית להסדרת ההשתלמויות היחידתיות למפקדים.

«« אימון אישי

במרבית האימונים היחידתיים ישנו קושי לאמן אנשי מקצוע ספציפיים. לכן יש צורך לצד אימונים מוכוונים יחידות גם באימונים מוכוונים פרט, תוך שמירה על האיזונים המתאימים בין כל מרכיבי האימונים ותוך שמירה על האורגניות של היחידות, שעלולה להיפגם, אם יושם דגש רב מדי על האימון הפרטני של בעלי המקצועות השונים.

«« יכולתה של יחידת מילואים לאמן ולהתאמן

יכולתה של יחידת מילואים לאמן את אנשיה ולהתאמן תוך ניצול מיטבי של הזדמנויות האימון, אינה מובנת מאליה. היכולת לאמן נשענת על כמה תשתיות:

- א. יכולתם המקצועית של המפקדים ביחידה.
- ב. ידיעותיהם ויכולותיהם של המפקדים בתחומי האימון, החניכה והתחקיר.
- ג. קיומם של מנגנונים תומכים פנים יחידתיים, המאפשרים זיכרון ארגוני ותמיכה במפקדים (דוגמת צוותי הדרכה).
- ד. קיומם של מנגנונים חיצוניים ליחידה, התומכים בפעילותה בתחום האימונים. הכוונה היא בעיקר למתקני האימונים.

תעסוקה ליחידה מסוימת, יידרש שינוי מידי המאפשר "פיצוי" בדמותה של פעילות אחרת.

«« מאפייני האימונים של מערך המילואים

אימוני מערך המילואים מתאפיינים בכך שהם קצרים (1-5 ימים, למעט תרגילי מפקדות, שבהם מספר מצומצם של בעלי תפקידים מבצע אימון ארוך יותר), מגוונים (קיימים סוגים רבים של אימונים), מרווחים (לעיתים חולפות כמה שנים בין שני אימונים מאותו סוג), מבוצעים בעיקר במתקני אימון (בשל הצורך ביעילות ובמעטפת ארגונית) ומאופיינים בשונות רבה בין היחידות השונות.

מאפיין נוסף הוא שחלק מהותי מהאימונים אינו מיועד ליחידה כולה, עד אחרון חייליה, אלא רק לחלק מבעלי התפקידים, בדרך כלל המפקדים.

למאפיינים אלה יש כמה משמעותות:

- חשיבותו הרבה של מעגל האימון השלם, המורכב מכל הזדמנויות האימון המתקיימות בתהליך רב-שנתי, המפיק את המיטב מכל אימון בודד, אך תוך הבנת מוגבלותו של האימון הבודד.
- הצורך להגיע להישג סביר (אישי ויחידתי) במסגרת כל אימון בודד בגלל המרווחים הגדולים בין אימון לאימון ובגלל הרצון למנוע הן תסכול ממושך כתוצאה מאי-הצלחה והן תחושה של אי-מסוגלות, העלולה להתלוות לכל כישלון.
- הצורך לתת עדיפות לשימורן ולהקנייתן של כשירויות ושל התמחויות בהתאם לצרכיה האופרטיביים של היחידה. מדובר במשימה מורכבת בגלל מיעוט האימונים ביחס להיקף הנדרש של



מבין אלה הקנייתן של יכולות מקצועיות הן בתחומי הלחימה והן בתחומי האימון חיונית ביותר, ולכן הכשרתם של המפקדים בתחומים אלה מחייבת העמקה מתמדת.

את צוותי ההדרכה ביחידות יש לקבוע בתקנים ולאחר מכן יש לגבשם ולהכשירם, כך שיוכלו למלא את תפקידם.

באשר למנגנונים החיצוניים – אלה עברו שינויים רבים בשנים האחרונות, אך עדיין חיוני להמשיך לשפרם, ובמיוחד את מל"י, שהוא מתקן האימונים המרכזי.

«הקשר בין הצבא הסדיר למערך המילואים»

ניתוח תפקידיו ומאפייניו של האימון במערך המילואים מביא למסקנה שלא ניתן להסתפק רק בהישענות על האימונים כדי להבטיח את כשירותם של היחידה ושל הפרט. נדרשת גם מערכת תומכת רחבה, המסייעת הן לבניית כשירותה של יחידת המילואים והן לחיזוק לכידותה. מערכת תומכת זו היא הקשר בין הצבא הסדיר לצבא המילואים, המהווים מערכת אחת המשכית. תפקידו של המערך הסדיר הוא לבנות את מערך המילואים, ועליו לעשות זאת בדרכים הבאות:

■ העברת כוח אדם ישירות מיחידות סדירות ליחידות מילואים. הדבר יחזק את הזיקה של יחידות המילואים ליחידות הסדירות ולצה"ל בכלל ואת הלכידות היחידתית שלהן. צעד זה כבר נעשה, ויש להעמיקו.

■ יש להשתדל שתהיה הלימה רבה ככל האפשר בין המיומנויות שרכש החייל בשירות הסדיר לבין התפקיד שניתן לו במערך המילואים. המצב האידיאלי הוא שהחייל ימשיך במילואים בדיוק באותו מקצוע שבו שירת בסדיר, ואף יפעיל אמצעי לחימה זהים. בכך ייחסך הצורך להקנות לו מיומנויות חדשות בשירות המילואים. מדובר בחיסכון במשאבים כספיים ובמשאבי זמן.

■ רצוי שגם תהיה הלימה בין הזירה שבה שירת החייל בשירות סדיר לבין הזירה שבה יוצב בשירות המילואים. הלימה זו חשובה במיוחד למי שהיכרות עם השטח חיונית ביותר לביצוע מוצלח של תפקידו, כגון מפקדים ואנשי סיור.

יצירת המשכיות מעין זו בין השירות הסדיר לשירות במילואים אינה פשוטה ומחייבת מאמץ ארגוני רב. לא פעם קורה שמתגבשות תוכניות שונות לבניין הכוח הסדיר ולבניין כוחות המילואים – מה שמקשה מאוד על שמירת רציפות

דוגמת זו שתוארה לעיל. בכל מקרה, השמירה על הרציפות היא בבחינת אידיאל שיש לשאוף אליו דווקא בעידן זה של קיצוצים, שכן היא חוסכת משאבים רבים ומגבירה את יעילותן המבצעית של יחידות המילואים.

«מעגל האימון»

בשנים האחרונות עבר מעגל האימון (כלל הזדמנויות האימון בראייה רב-שנתית) כמה תהפוכות – חלקן מתוך רצון לשפרו וחלקן מתוך אילוצים תקציביים. ניתוח של מעגל האימון מעלה כמה מסקנות:

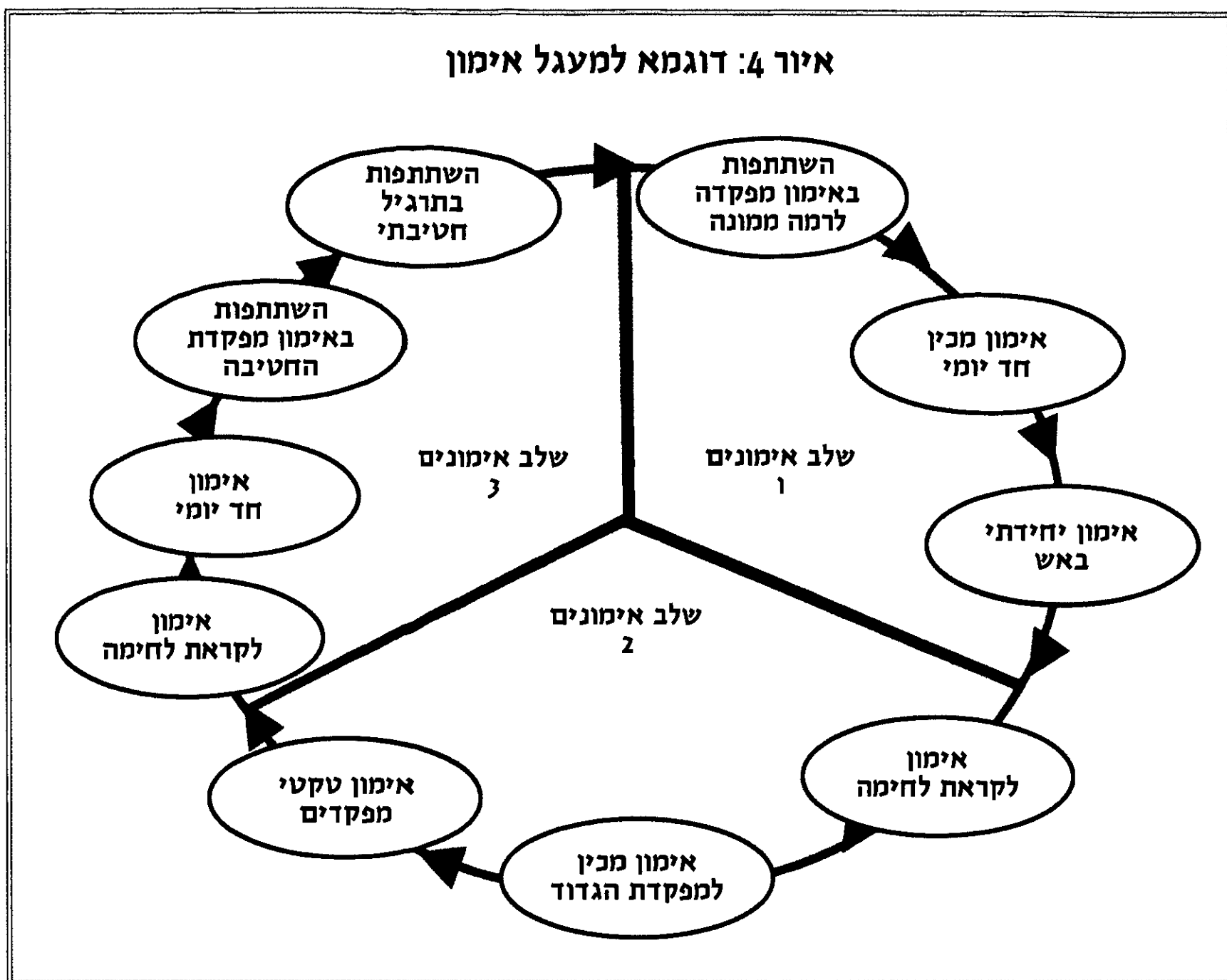
1. מתקיימים אימונים ייצוגיים רבים מדי של מפקדות ושל מפקדים, ולעומת זאת מתקיימים מעט מדי אימונים של היחידות (אימונים "עד אחרון החיילים"). בעיה זו חמורה במיוחד בשנים שבהן היקף התעסוקה המבצעית נמוך, והיחידות אינן מקיימות אימון לקראת לחימה (אל"ל). מצב זה לא איפיינ את השנים האחרונות, אולם המגמה של צמצום התעסוקה המבצעית עדיין קיימת.
 2. מתקיימים אימונים שלדיים רבים, אך רק אימונים מעטים, יחסית, על גבי רק"ם ובאש בעיקר בשל עלותם הגבוהה.
 3. האימונים הם ברובם הגדול יחידתיים, וכתוצאה מכך קשה לאמן באופן ספציפי בעלי מקצועות שונים ביחידה.
 4. האימונים נעשים ברובם במתקני אימונים ולא במרחב הפעילות של היחידה.
 5. עיקר העומס באימונים הוא על המפקדים, ובמיוחד על המג"דים ועל המ"פים.
 6. זמן רב מוקדש לאימונים מכינים בשל ההערכה שאנשי המילואים נוטים לשכוח את התורה, ויש להזכיר להם אותה לפני האימון העיקרי.
- היקפם הרב, יחסית, של האימונים הייעודיים גורם לכך שהם הופכים למשמעותיים ושהם משיגים את מטרותיהם. למרות זאת, אימונים אלה אינם יכולים להחליף את האימונים המחזוריים השגרתיים הן מבחינת התרומה המקצועית שלהם והן מבחינת משכם ומטרותיהם. (באימון לפני לחימה – אל"ל – מתמקדים רק בהיבטים הייחודיים של המשימה, והיחידה כולה מתאמנת יחד רק במשך 24–48 שעות בשל ההבדל בזמני הגיוס של המפקדים ושל החיילים ובשל הצורך של המפקדים לצאת מוקדם יותר להכרת הגזרה ולחפיפה בקו).

בשנים האחרונות נעשית פעילות רבה כדי לשנות את מעגל האימון. בחלקה זו פעילות שמשרת את המעגל, ובחלקה זו פעילות שמצמצמת את

«יש ליצור הזדמנויות רבות ככל האפשר לאימונו של מערך המילואים ולמצוא דרכים להגברת התועלת המופקת מכל אימון ואימון»



איור 4: דוגמא למעגל אימון



- היקפו – בעיקר בגלל אילוצים תקציביים. פעילות זו תימשך בשני מישורים מרכזיים:
- מיצוי מיטבי של האימונים תוך מאמץ לשמור על ההיגיון שבמעגל האימון השלם (ראו דוגמא באיור 4).
- שיפור כל אחד מהאירועים המרכיבים את מעגל האימון.
- על מנת להשיג יעדים אלה ובהתחשב בתהליכים ה"סביבתיים" בוצעו באחרונה שינויים במעגל האימון:
- גובה ומומשה התפיסה של האימון העוצבתי המשולב, המאפשרת לפיקוד של היחידה ליטול אחריות מלאה על האימון בהתאם לתפיסת "המפקד המאמן". על-פי תפיסה זו מושם דגש רב על שיפור השילוב בין יחידות בעלות אינטרס אופרטיבי משותף.
- הוקם המרכז לאימונים טקטיים (המא"ט) במל"י (המרכז הלאומי לאימונים בצאלים). הודות למרכז הזה נעשתה קפיצת מדרגה משמעותית בכל הקשור ליכולת לאמן מפקדים לחשיבה וליכולת הביצוע הנדרשת מהם.
- מוסדו ההשתלמויות היחידתיות באמצעות התוכנית להשתלמות מפקדים.
- שופרו אימוני המפקדות באמצעות הקמתו של מתקן מודרני במסגרת המרא"ם (מרכז אימון מפקדות) בג'וליס.
- נעשו פעילויות רבות לשיפורם ולמיסודם של מתקני האימון במל"י ובמתקני האימון לקראת לחימה, ובכך שופרו השירות ויעילות האימונים.
- נעשים מאמצים רבים להעלות את שיעור המפקדים המשתתפים בקורסי מ"פ"ם ומג"דים.
- במקביל לכך חייבו האילוצים התקציביים חשיבה נוספת על מעגל האימון. חשיבה זו הביאה להקטנת היקפם של האימונים המלאים ברק"ם ובאש ולקביעת כללים שיביאו לדיפרנציאציה בין יחידות בכל הנוגע להיקף האימונים ולתכנים שלהם. אלה החלטות קשות, אולם מחויבות המציאות, ונדרשת פעילות רבה ואינטנסיבית כדי לפצות על החסר שנגרם כתוצאה מהקיצוצים התקציביים. במיוחד יש למצוא מענה למחסור באימונים הבאים:
- אימון הפרט ותרגול המיומנויות הקרביות באש וברק"ם.
- אימונים במקצועות קריטיים, אשר המחזוריות שנקבעה אינה מאפשרת לשמר במידה מספקת את הכשירות בהם.
- אימונים להעמקת מקצועיותם הצבאית של המפקדים בלי להטיל עליהם עומס נוסף.

«**הטכנולוגיה בשירות האימונים**»
בשנים האחרונות חלו התפתחויות טכנולוגיות



מרחיקות לכת בתחום של מערכות ההכשרה והאימון, ורצוי לנצלן כדי להגביר את יעילות האימונים ולחסוך בעלויות. אחדות מהטכנולוגיות האלה יכולות לתת מענה לחלק מהפערים שנפערו בשל הקיצוצים התקציביים ואף לפתוח אופקי אימון חדשים.

הטמעת טכנולוגיות חדשות תהפוך רכיבי אימון רבים יותר ויותר למדידים. כתוצאה מכך תשתפר מאוד הערכת הכשירות של כל איש מילואים שמתאמן, וניתן יהיה לתקן את הליקויים, למשל על-ידי מתן תמריצים רבים ללמידה ולשיפור. ניצול כזה של הטכנולוגיה כבר נעשה באימונים במרכז האימונים הטקטיים (מא"ט), אך יש לממשה בכל רובדי האימון.

תוכנית מערכתית להחדרת טכנולוגיות חדשות לאימונים של מערך המילואים ביבשה, שגיבושה ומימושה כבר החלו, תאפשר להשיג את המטרות הבאות:

- שיפור האימונים באש הן באימון הרובאים והן באימונים המקצועיים.
- הקניית אימון דיפרנציאלי לאוכלוסיות שונות, דוגמת מפקדים ובעלי מקצועות ליבה.
- פיתוח הזדמנויות חדשות לאימון – מה שיוביל לשיפור במעגל האימון כולו.
- קיצור פרקי הזמן המוקדשים לאימונים – מה שיקל את העומס על אנשי המילואים ועל מתקני האימונים, יחסוך בעלויות ויגביר את המוטיווציה

של הלוחמים להשקיע מאמץ רב יותר באימונים. את הטכנולוגיות החדשות יש לנצל בתחומים הבאים:

- אימון אנשי מילואים ברשת האינטרנט, באמצעות פרויקט "מילנט".
- הקמתו של מרכז סימולציה רב-חילי, מודרני וחדש. שיפור האימונים באש.
- הקניית יכולות משופרות לניהולם ולתחקורם של תרגילים ושל אימונים אופרטיביים.
- פיתוח יכולת חדשה ומתקדמת לאימון מפקדות ולהדמיה של סביבות מבצעיות מערכתיות וטקטיות.

«אימונים באש»

האימונים ברק"ם ובאש לא השתנו במהותם זה שנים רבות. רוב השינויים שהוכנסו באימונים אלה התאפשרו כתוצאה משיפורים במתקני האימונים ובתפיסות (דוגמת האימון העוצבתי). ככל שחשיבותם של שיפורים אלה רבה, אין בהם כדי לשנות את תנאי היסוד שבהם מתקיימים האימונים, ובכלל זה הרמה המקצועית של הלוחם עם הגעתו לאימון (בפרקי הזמן שבין אימון לאימון נשכח הרבה מהידע), זמני ההמתנה הרבים במהלך האימונים, יעילותו הבסיסית של האימון, המגבלות שכופים שטחי האש והוראות הבטיחות וכו'. לבעיות אלה מתוכנן מענה הכולל כמה מרכיבים.

איור 5: שילוב האימון ברשת במסגרת מעגל האימון השלם



(מימושם מתוכנן לשנים 2004–2006):

■ אימון במרכז סימולטורים מתקדם, המאפשר לשמר את המיומנויות בין האימונים העיקריים. הסימולטורים יוצרים סביבה המדמה את המציאות האופרטיבית ומאפשרים אימון אישי ויחידתי תוך מדידה ובקרה של הביצועים. ניתן לנצל את הסימולטורים הן בשנים שבהן לא מתקיים אימון באש והן כהכנה לקראת אימון – מה שמאפשר להשיג חיסכון מהותי בעת ביצועו של האימון עצמו. הסימולטורים יאפשרו לתרגל הפעלה של מערכות נשק וכן לבצע תרגילים וירטואליים ברמות הצוות, הכיתה, המחלקה, הסוללה והפלוגה. הם יביאו את הכוחות לנקודת פתיחה כזאת, שתאפשר לבצע תרגילים מורכבים ואתגריים יותר כבר בהתחלת האימון החי.

«ללא אימונים לא יוכל מערך המילואים לשמור על כשירותו. אולם לאימונים של אנשי המילואים יש תפקידים נוספים: הם תורמים גם למוטיבציה שלהם, ללכידות של יחידותיהם ולאמון בינם לבין צה"ל»

■ שיפור האימונים בשטח עצמו באמצעות מערכות חניכה ובקרה, המאפשרות תחקור אפקטיבי המבוסס על עובדות (בדומה לשינוי שעברו האימונים הטקטיים במעבר מתרגילים שלדיים על כלירכב רכים לתרגילים ברק"ם ובאש במרכז לאימון טקטי).

■ שיפור בהדמיית הסביבה המבצעית באמצעות הצבתו של אויב נע ודינמי – מה שמקנה יכולת מתקדמת לבצע תרגילים דו-צדדיים.

■ מתן אפשרות לנצל באופן מיטבי את זמני ההמתנה בין התרגילים באמצעות מערכות סימולציה ניידות, המאפשרות אימון בשטח עצמו, ב"חצר האחורית".

■ הצטיידות במערכות ירי חלופיות, דוגמת תת-קליבר, להוזלת עלויות האימון.

«מרכז הסימולטורים

קיומו של מרכז סימולטורים חדיש חיוני לכלל צה"ל. למערך הסדיר הוא חיוני כדי לקיים אימונים תוך כדי תעסוקה מבצעית ולייעל את האימונים היחידתיים הקצרים המתבצעים בין תקופות התעסוקה, ולמערך המילואים הוא חיוני כדי לקיים אימוני רענון יחידתיים

ואימונים אישיים לבעלי תפקידים קריטיים ולמי שזקוקים לחיזוק הידע. מרכז סימולטורים כזה יאפשר אימון יעיל ואטרקטיבי, הכולל הן הדרכה תיאורטית והן אימון סימולציה מתקדם במגוון מתכונות לפרט ולמסגרת בכל החילות הלוחמים – תוך שימת דגש על מערכים יורים.

הכוונה היא שמתקן זה יכלול גם מערכות ניידות, כך שאפשר יהיה להביא אותן אל היחידות, והן יוכלו להתאמן עליו גם בעיצומה של תעסוקה מבצעית.

בשלב הזה נמצאים בתהליכי פיתוח פרויקטים רבים, שאמורים להשתלב בשנתיים הקרובות במרכז הסימולטורים החדש. להלן אחדים מהפרויקטים האלה:

■ מתקן אימונים לחי"ר ולרובאות (עבור כל החילות), שיאפשר לאמן בעת ובעונה אחת שתי כיתות שלמות (עד 24 מתאמנים) מול תרחישים דינמיים ובמרבית כלי הנשק הקיימים.

■ מתקן אימונים לירי באמצעות מדמי לייזר במטווחים ממוחשבים ולמטרות מתקדמות המאפשרות תרחישי פתע.

■ מתקן אימונים מתקדם לצוות טנק ולמחלקת טנקים, המאפשר לבצע אימוני תותחנות ולתרגל צוותים ומחלקות בתרגילים וירטואליים על גבי עולמות וירטואליים תלת-ממדיים הנותנים דימוי קרקעי מושלם של הגזרות האופרטיביות.

■ מתקן אימונים לסוללת תותחים.

■ מתקן אימונים המדמה מטווח ארטילרי. המתקן מיועד עבור לוחמי חת"ם וסיוור ועבור קציני חי"ר וחש"ן שנדרשים למיומנויות של הפעלת אש.

■ מתקן אימונים טקטי גנרלי, קרב פלוגתיים וגדודיים, המאפשר למפקדים לבצע תרגילים וירטואליים בתרחישים שונים ובגזרות האופרטיביות השונות.

על מתקני האימונים ניתן יהיה להציג מתארי אימון שונים ולתרגל סגירה של מעגלי זיהוי ואש וכן שילוב רב-חילי.

מרכז סימולטורים כזה יאפשר:

■ הכנה אפקטיבית ויעילה לאימון.

■ רענון בשנים שבהן לא מתקיים אימון.

■ מתן מענה לצורכי האימונים השונים של בעלי התפקידים השונים.

■ קיום אימונים מקצועיים ואימוני רובאים.

■ קיצור משך הזמן המוקדש לאימונים מלאים.

■ תרגול תרחישים אופרטיביים.

■ שיפור ההכנה לתעסוקה מבצעית.

«אימון באינטרנט

התפתחותן של רשתות התקשורת מאפשרת לבצע אימונים באמצעות הרשת. אימון זה הולם את צרכי



של מערך המילואים ומאפשר למידה מהבית באמצעות האינטרנט הן לקראת אימון או תעסוקה מבצעית והן אחריהם. אימון זה נותן – באמצעות מערכות משוב מתקדמות – אמת מידה למתאמן עצמו על נקודות החוזק והתורפה שלו ומדד למפקדים על מצב הידע ביחידותיהם. מדובר במכשיר חיוני המאפשר למפקדים לדעת באיזה תחום עליהם למקד את האימונים ביחידותיהם.

לאימון ברשת שתי מטרות מרכזיות:

- א. רענון מקצועי.
- ב. הקלה על רכישת הידע בהתאם לצורכיהם של מפקדי המילואים.

הלמידה ברשת היא חלק ממעגל האימון השלם ומאפשרת הכנה לאימון ולתעסוקה מבצעית והפקת לקחים בעקבותיהם, תוך קיום מדידה ובקרה של רמת הידע ושל היקפי השימוש בדרך למידה זו.

האימון ברשת הוא יחידני. סוג אימון זה מאפשר לתת מענה לשונות בין אנשי המילואים. מטבעו מיועד האימון ברשת לנושאים הקשורים לחשיבה ולא למוטוריקה, ולכן הוא מתאים במיוחד למפקדים. בנייתו של מתקן אימונים מבוסס ברשת כרוכה בפיתוחם של תכנים ייעודיים ושל תפיסות אימון חדשניות. ניתוח פרויקטים רבים – בארץ ובעולם – מלמד שגישה זו אפשרית ואף אפקטיבית, בתנאי שביצועה הינו בסטנדרטים הדרכתיים גבוהים ומותאמים ללומד, לטכנולוגיית הרשת ולתוכן המקצועי הנדרש.

פרויקט ה"מילנט", שהחל לפעול בחודשים האחרונים, מיועד למפקדים ולקציני מטה ברמת הגדוד והחטיבה וכולל קורסים רבים בתחומי הטקטיקה והטכניקה הקרבית, ובכלל זאת צורות קרב, סיוע קרבי ולוגיסטי ונושאים נוספים.

האימון ברשת נבנה בהתאם ליתרונותיה ולמגבלותיה ולאור מגבלות ביטחון המידע, באמצעות טכנולוגיות מתקדמות לאבטחת מידע ותכנים ברמת סיווג מתאימה.

« חזון האימון המשולב והמבוזר

הטכנולוגיה המתפתחת מאפשרת לשפר את האימונים הקיימים ולפתח הזדמנויות אימון חדשות, דוגמת "מילנט". נוסף על כך מאפשרת הטכנולוגיה לפתוח אופקים חדשים לאימון באמצעות שילוב בין מערכות וירטואליות מסוגים שונים עם מערכות של אימוני שטח. באימונים אלה יוכלו להשתתף גופים רבים, בלי שיצטרכו להתכנס ביחד במקום ספציפי, אלא כל אחד מהם יוכל להתאמן כשהוא נמצא במקום אחר, ואף על פי כן יהיו לכל המתאמנים בסיס נתונים אחיד ותמונת עולם משותפת, רב-זרועית.

לדוגמא, תרגיל המתקיים במרכז לאימונים טקטיים יוכל לחבור חבירה מלאה למסוקי קרב, אף שהטייסים של אותם מסוקים ימצאו במתקן אימונים אחר, באחד

מבסיסי חיל האוויר. באופן דומה ניתן לצרף לאימונים יחידות ארטילריה ויחידות אש אחרות, גופי לוגיסטיקה וכו'. למרות ריחוקם הפיזי אלה מאלה יקבלו כל הגורמים המשתתפים באימון תמונת עולם משותפת, יוכלו להעביר אלה לאלה מידע באמצעות מערכות שליטה ובקרה מבצעיות, לסגור מעגלים ולבצע תחקורים משותפים.

מפקדות יוכלו לפקד על תרגילים, שחלקם יתבצעו באש, חלקם במרכז האימונים הטקטיים (מא"ט) וחלקם בסימולטורים, וזאת באמצעות מערכות מתקדמות, המבוססות על רשתות תקשורת. ברגע שיושגו יכולות האימון האלה, ניתן יהיה לשפר את האימונים, להוזילם ולתת מענה טוב יותר לצרכים המבצעיים.

« סיכום

ללא אימונים לא יוכל מערך המילואים לשמור על כשירותו. אולם לאימונים של אנשי המילואים יש תפקיד מעבר לשמירה על כשירותם ועל מקצועיותם: האימונים תורמים גם למוטיבציה שלהם, ללכידות של יחידותיהם ולאמון בינם לבין צה"ל. ההשקעה באימונים של אנשי המילואים היא הן צורך מבצעי והן מסר ערכי למערך המילואים בדבר חשיבותו ומרכזיותו. אולם בשנים האחרונות נוצר מתח תמידי בין הצורך באימונים לבין האילוצים התקציביים. ניתן להתגבר על המתח הזה ותוך כך אף לשפר את האימונים באמצעות ראייה מערכתית כוללת ובמרכזה:

- העמקת האימונים במקביל להפחתת התעסוקה המבצעית כחלק מראייה כוללת של מעגלי הפעילות של היחידה (תוך קביעת אמות מידה ברורות, מדידות ומוגדרות להישגים הנדרשים מכל אימון ואימון).
- העמקת הקשר בין הצבא הסדיר למערך המילואים באמצעות הזנה ישירה של כל אדם מהסדיר למילואים וקביעת סטנדרטים מקצועיים ואופרטיביים זהים.
- קיומו של "מעגל אימון" מיטבי – מגוון ומאוזן – הנותן מענה לצורכי היחידות ושתופר חליפות אימון בהתאם לצורכיהן.
- הטמעת טכנולוגיות חדשות באימונים של מערך המילואים.
- שיפורה וקידומה של ההכשרה המקצועית למפקדים במערך המילואים.
- ארגון תשתיות הדרכה סדורות ביחידות המילואים עצמן – באמצעות הגדרה ותקינה של גופי ההדרכה ביחידות (חטיבה וגדוד) לצורך שימור הידע, תחקור, חניכה ולימוד מתמשך.
- המשך חיזוקו ומיסודו של המרכז לאימוני יבשה (מל"י) כמוביל של אימוני המילואים.

